

שיעור 5: אולי תקפוץ אליי לקפה?

ברוכים הבאים לשיעור עברית

אולי תקפוץ אליי לקפה?

שיעור מספר 5

המילון שלנו

מילים חדשות שצריך לדעת לפני ששומעים את הטקסט. שימו לב, המילים באות כמו בטקסט.

רועה צאן

пастух, shepherd

אדם ששומר על הצאן, חיות כמו כבשים ועזים. בתורה מספרים על משה ודוד שהיו רועי צאן.

רועה צאן, רועה צאן, רועה צאן

עז, הרבה עיזים

козел, goat

מגדלים עזים בגלל החלב והבשר שלהן. אומרים שחלב עזים בריא יותר מחלב פרה.

עז, עזים, עז

מעורר, לעורר

כמו להתעורר - לקום מהשינה, לעורר - לגרום למישהו לקום מהשינה. ויש גם שיעון מעורר שמצלצל בבוקר כדי לעורר, להעיר אותנו. כשלומדים לבחינה בלילה שותים הרבה קפה כי הקפה מעורר.

מעורר, לעורר, מעורר

לערבב

לחבר דברים שונים ביחד כמו לערבב סוכר בתוך התה. כשמכינים סלט חותכים ירקות ואחר כך מערבבים אותם ביחד.

לערבב, לערבב, לערבב

רותח, מים רותחים

מים חמים מאוד. המים רותחים ב-100 מעלות צלסיוס.

רותח, רותח, רותח

מוצר, הרבה מוצרים

продукт, product

עכשיו בימים האלה אפשר לקנות מוצרים שונים באינטרנט ולא ללכת לחנויות.

מוצר, מוצרים, מוצר

נפט

нефть, oil

קוראים לנפט – הזהב השחור. מוציאים את הנפט מהאדמה ועושים ממנו דלק למכוניות.

נפט, נפט, נפט

משבר

кризис, crisis

בגלל המשבר הכלכלי הרבה אנשים איבדו את העבודה שלהם.

משבר, משבר, משבר

להירדם, נרדם

עובר למצב של שינה. תמיד הוא נרדם מול הטלוויזיה.

הוא עבד כל הלילה לכן הוא נרדם בשיעור.

להירדם, נרדם, להירדם

אישה בהריון

אישה שיש לה תינוק בבטן.

אישה בהריון, אישה בהריון

להפסיד כסף

לאבד את הכסף. הוא הפסיד את כל הכסף בקזינו, אבל הוא מקווה להרוויח במשחקים הבאים.

להפסיד כסף, להפסיד, להפסיד כסף

להשקיע

לשים כסף בביזנס, בבנק, בסטרט אפ כדי להרוויח.

להשקיע, להשקיע, להשקיע

יופי!

עכשיו, תחזרו יחד איתי על המילים החדשות:

דוגמה: רועה צאן _____ רועה צאן

אתם מוכנים?

עז _____ מעורר _____ לערבב _____ רותח _____ מוצר _____ נפט _____ משבר _____ להירדם _____
 אישה בהריון _____ להפסיד כסף _____ להשקיע _____

כל הכבוד!

בואו נקשיב לטקסט

אולי תקפוץ אליי לקפה?

קטע א'

המילה קפה באה מהמילה הערבית 'קהוה'. אחר כך עברה המילה לשפה התורכית 'קהוה' ומשם דרך הצבא התורכי הגיעה ה'קהוה' לארצות אירופה. שם שינו את ה-ו' ל-פ'. בצרפתית café ובאנגלית coffee. כך כותב ד"ר מרדכי רוזן בספרו "אטימולוגיה – מילה ברגע".

אומרים שהקפה הגיע אלינו מאתיופיה. מספרים שרועה צאן ראה שלעיזים שלו יש הרבה כוח ואנרגיה אחרי שהן אוכלות את הפירות של שיח הקפה. רועה הצאן ניסה לאכול את הפרי האדום, וגם הוא הרגיש פתאום כוח ואנרגיה. הוא חזר לביתו וסיפר זאת לאנשי הכפר. באותו הזמן לא ידעו דבר על הקפאין, אבל הרגישו שיש בקפה משהו מעורר משהו שנותן הרבה אנרגיה. כך התחיל הסיפור של הקפה בזמן המודרני.

הקפה מעורר, הוא עוזר להתחיל את היום ולגמור את הארוחה. על כוס קפה עושים ביזנס ומתחילים יחסים רומנטיים. הקפה מחבר בין אנשים, שותים אותו בכל העולם ובכל מקום מכינים אותו קצת אחרת.

האיטלקים והצרפתים אוהבים אותו חזק, הגרמנים אוהבים אותו פילטר, האמריקאים אוהבים אותו אמריקנו – מעט קפה והרבה מים. ואנחנו הישראלים? אנחנו פשוט מערבבים אותו במים רותחים.

מאז שגילו את הקפה ועד היום, הוא מאוד פופולארי, והוא המוצר הנמכר ביותר בעולם אחרי הנפט, הזהב השחור.

לינדה וגיונתן זוג אמריקאי, אינטלקטואלים צעירים, שחיים במנהטן שבניו יורק. הם החליטו להקים בית קפה נחמד במרכז מנהטן, שיהיו בו סוגים שונים של קפה: נס קפה שהוא אינסטנט, קפה שחור, שהוא קפה בלי חלב, קפה בוץ שהוא קפה שחור עם חלב או בלי חלב אבל לא מבשלים אותו, קפה הפוך (לאטה) ועוד הרבה סוגים שונים. הם רצו להקים עסק מצליח, שאנשים אינטלקטואלים וחכמים, עם טעם טוב יגיעו לשם, ישבו, ידברו וגם ישתו קפה.

חברים אמרו להם שקפה הוא עסק טוב, מפני שאנשים אף פעם לא מפסיקים לשתות קפה, גם כשטוב וגם כשרע, בזמן שמחה ובשעת כעס ועצב, יחד עם סיגריה ובלי סיגריה, כשיש כסף בכיס וכשאינו, ובמשבר כלכלי

אפילו שותים יותר. ובכלל אפשר לומר, כי תמיד שותים קפה: אחרי שאנשים מתעוררים בבוקר, הם שותים קפה, כשגבר מתאהב, הוא שותה הרבה קפה, כשאישה מתעצבנת, היא שותה יותר קפה, וכשיש המון עבודה, שותים קפה כדי לא להירדם. כשנשים נפגשות הן שותות קפה הפוך (לאטה) או קפוצ'ינו, כשאישה בהריון היא מעדיפה לשתות קפה בהרבה חלב, גם כשהרופא שלה אומר שזה לא בריא. אנשי עסקים שעובדים בלחץ, שותים רק אספרסו ולפעמים דאבל אספרסו, תמיד אספרסו קצר, ואף פעם לא ארוך. ובגלל כל הסיבות האלה לינדה וגיונתן היו בטוחים שבית קפה תמיד מרוויח, תמיד עושה כסף ואף פעם לא מפסיד.

ומה קרה בסוף? האם לינדה וגיונתן הפסידו או הרוויחו כסף בבית הקפה שלהם? הינה נמצאים איתנו דן שהוא איש כספים, לילי שהיא מנהלת מכירות בחנות הבגדים expo וסטיב, עיתונאי מארה"ב. בבקשה, מה יש לכם לומר על זה?

דן: אני חושב שאי אפשר לעשות כסף מקפה כי יש אנשים שמזמינים כוס קפה אחת ויושבים בבית הקפה עם הלפטופ שלהם שעתיים-שלוש. אחר כך הם משאירים טיפ של שני שקלים למלצרית. אז איך אפשר להרוויח מזה? אני לא הייתי משקיע כסף בבית קפה. אני בטוח שלינדה וגיונתן הפסידו כסף.

לילי: אני דווקא חושבת שהם הרוויחו, כי הם הקימו בית קפה אחר, בית קפה מיוחד, ואין הרבה מקומות כאלה שאפשר לשבת בשקט, לקרוא ספר, לעבוד במחשב ולשתות קפה טעים. הרבה אנשים היו רוצים להגיע לבית קפה כמו של לינדה וגיונתן. יכול להיות שהם לא עשו מליונים אבל בוודאי שהם הרוויחו כסף. סטיב: לא בטוח שהם עשו כסף כי קפה הוא בכלל לא בתרבות האמריקאית. אנשים בארה"ב לא רגילים לשבת על קפה במשך שעות, לדבר ולא לאכול שום דבר. ומה אתם חושבים?

תקשיבו להמשך הטקסט -

קטע ב'

המילון שלנו

מילים חדשות שצריך לדעת לפני ששומעים את הטקסט. שימו לב, המילים באות כמו בטקסט.

שיטה, הרבה שיטות

דרך לעשות משהו. היום לומדים שפות בשיטות שונות: באינטרנט, באודיו, במולטימדיה.

שיטה, שיטות, שיטה

המציא, להמציא

עשה דבר חדש שלא היה קודם. אלכסנדר גרהם בל המציא את הטלפון ב-1876.

המציא, להמציא, המציא

לשווק

מהמילה שוק. לשווק - למכור. מקצוע השיווק, מרקטינג, פופולרי מאוד בימים אלה בעולם.
הרבה סטודנטים פונים כיום ללימודי שיווק.

לשווק, שיווק, לשווק

מר

горький, bitter

אומרים: טעם מר. אני מצטערת אני לא יכולה לשתות את הקפה בלי חלב ובלי סוכר כי הוא ממש מר, יש לו טעם מר.

מר, מר, מר

נס, הרבה נסים

מעשה או מקרה טוב שהוא לא טבעי. סבא היה חולה מאוד, הוא כל הזמן שכב במיטה. הרופאים אמרו שאין מה לעשות. יום אחד הוא קם מהמיטה והתחיל ללכת. כולם אמרו שזה נס רפואי.

נס, נסים, נס

מצוין!

עכשיו תחזרו יחד איתי על המילים החדשות:

דוגמה: שיטה _____ שיטה

אתם מוכנים?

המציא _____ לשווק _____ מר _____ נס _____

כל הכבוד!

מוכנים להמשך הטקסט?

יש שלושה סוגי קפה, שהם פופולאריים מאוד בישראל: קפה טורקי, קפה בוץ ונס קפה. קפה טורקי הוא קפה מבושל. לוקחים פינג'אן, כלי מיוחד להכנת קפה, שמים בו קפה שחור, מים ומבשלים. לפני שהקפה **רותח**, מוסיפים סוכר. זוהי השיטה הבסיסית והעתיקה ביותר בעולם. קפה בוץ נולד בצה"ל. לחיילים בצבא אין זמן לבשל קפה, אז הם לוקחים קפה שחור וסוכר, מוסיפים מים **רותחים** ומערבבים טוב טוב.

נס קפה הוא קפה אינסטנט. הוא קיבל את השם שלו מ-Nescafe של החברה המפורסמת Nestle. איך הוא הגיע אלינו? במאה ה-19 המציא כימאי יפני את הקפה הנמס. הוא ניסה לשווק אותו בארה"ב, אבל לא הצליח. המצב השתנה במלחמת העולם הראשונה. חיילים אמריקאיים שהיו באירופה אהבו את הקפה הזה, משום שהוא פשוט וקל להכנה. אומרים, שהטעם והריח של נס קפה טובים פחות מהטעם והריח של קפה רגיל, וזה נס שהוא קפה, אבל למרות זאת הוא פופולארי מאוד.

אילו משפטים אומרים בעברית עם המילה קפה?

"בואי ניפגש על כוס קפה, נשב, נדבר, גם נשתה משהו."

"אולי תקפוץ אליי לקפה?" אומרים כשרוצים להזמין מישהו הביתה.

"את רוצה לעלות אליי לקפה?" אומר בחור לבחורה כשהוא רוצה להזמין אותה לדירה שלו.

היום גם בחורה מתחילה עם בחור ושואלת: "אתה רוצה לעלות אליי לקפה?"

וגם אומרים, שהקפה הוא כמו החיים, לפעמים הוא מר, לפעמים הוא שחור, לפעמים הוא בוץ, ואם זה לא כך – זה נס.

שאלה למחשבה

האם גם בשפות שלכם יש משפטים דומים על קפה?

רגע של הבנה

שמעתם את הטקסט, בואו נבדוק מה הבנתם. תשמעו את השאלות ותגידו את התשובות.

תרגיל

מהי התשובה הנכונה? תגידו, כן או לא -

- מה קפה עושה לאדם? הקפה מעורר. כן או לא? _____

✓ כן, הקפה מעורר.

- הקפה גורם לעצב ולכעס. כן או לא? _____

✓ לא, הקפה לא גורם לעצב ולכעס.

- הקפה נותן כוח ואנרגיה. כן או לא? _____

✓ כן, הוא נותן כוח ואנרגיה.

- הקפה מחבר בין אנשים. כן או לא? _____

✓ כן, הקפה מחבר בין אנשים.

מוכנים לתרגיל נוסף?

תרגיל

בטקסט אומרים שאנשים שותים קפה בהרבה סיטואציות. באילו סיטואציות לא שותים קפה בדרך כלל?

- א. כשאישה בהריון
- ב. במשבר נפשי ובמשבר כלכלי
- ג. כשמסיימים ארוחה
- ד. כשרוצים להירדם

התשובה היא _____

✓ כשאישה בהריון, הרופא אומר לה שלא בריא לשתות קפה בהריון. וגם לא שותים קפה כשרוצים להירדם, כי הוא מעורר.

מוכנים להמשיך התרגיל?

תרגיל

מהי התשובה הנכונה? תגידו, נכון או לא נכון -

- אחרי שרועה הצאן אכל את הפירות של שיח הקפה, הוא הרגיש שהוא רוצה לישון.
נכון או לא נכון? _____

✓ לא נכון, רועה הצאן הרגיש הרבה כוח ואנרגיה.

- רק נפט נמכר יותר מקפה.

נכון או לא נכון? _____

✓ נכון, הנפט הוא המוצר הנמכר ביותר, ואחריו הקפה.

- בכל העולם מכינים קפה באותה השיטה.

נכון או לא נכון? _____

✓ לא נכון, בכל מקום מכינים קפה קצת אחרת: האיטלקים למשל, אוהבים קפה חזק והאמריקאים אוהבים אותו אמריקנו.

- כימאי יפני המציא את הקפה הנמס במאה ה-19, אבל באותו הזמן הוא לא הצליח לשווק אותו.

נכון או לא נכון? _____

✓ נכון, הוא המציא את הקפה הנמס, אבל באותו הזמן הוא לא הצליח לשווק אותו.

- הקפה הנמס התחיל להיות פופולרי אצל חיילים אמריקאיים במלחמת העולם הראשונה.
נכון או לא נכון? _____

✓ נכון, חיילים אמריקאיים אהבו את הקפה הנמס כי הוא פשוט וקל להכנה.

- המשפט: "ניפגש על כוס קפה" אומר: "בוא ניפגש ונשתה רק קפה."
נכון או לא נכון? _____

✓ לא נכון, המשפט הזה אומר: "בוא ניפגש ונשתה משהו."

רגע של מילים

תרגיל

שמענו בטקסט מילים כמו: שמחה, עצב, כעס, משבר כלכלי, להרוויח, להפסיד, להיות בלחץ, להתעצבן.
תשמעו את המילים האלה בטקסט אחר.

משחק קלפים [карты, cards]

כאשר אתה משחק בקלפים אתה צריך לזכור 5 דברים:

1. אף פעם אל תתעצבן על הפרטנרים שלך, גם אם הם לא יודעים להתנהג.
2. כשיש לך קלפים טובים, אל תראה לאף אחד את השמחה שלך.
3. אם הקלפים שלך לא טובים ואתה יכול להפסיד במשחק, אל תהיה עצוב, אל תהיה בלחץ, כדי שאחרים לא יקראו את המחשבות שלך.
4. אם אתה מפסיד באמצע המשחק אל תתעצבן ואל תכעס. הכעס לא יעזור לך. יכול להיות שיקרה נס.
5. אל תשחק בזמן משבר כלכלי וכשאתה בהריון, כי זו לא סיטואציה מתאימה למשחקי קלפים.

עכשיו תגידו אתם את המילים החסרות:

אם יש לך קלפים טובים, אל תראה את ה_____ שלך. אל תראה את השמחה שלך.

אם הקלפים שלך לא טובים ואתה רואה שאתה יכול _____ במשחק, אתה יכול להפסיד במשחק, אל תכעס ואל תתעצבן כי אולי בסוף יקרה _____. אולי יקרה נס.

מוכנים לתרגיל נוסף?

תרגיל

למדנו בטקסט מילים כמו: **רותח, לערבב, עז, שיטה**.

תשמעו את המילים האלה בטקסט אחר -

איך להכין מרק ירקות בריא וטעים לימי החורף הקרים?

פשוט מאוד: לוקחים ירקות שיש בבית כמו בצל, תפוח אדמה, כרוב וגזר. חותכים אותם קטן קטן. מחממים בסיר מעט שמן זית יחד עם הבצל, ואחרי כמה דקות מוסיפים את הירקות האחרים. ממשיכים לבשל על אש קטנה. אחרי 4-5 דקות מוסיפים מים וכשהמים **רותחים** מוסיפים פטרוזיליה, פלפל ומלח. מבשלים את המרק על אש קטנה עד שהירקות מוכנים. לפני שאוכלים את המרק, אפשר להוסיף קצת שמנת או יוגורט **ולערבב** טוב טוב. אפשר להשתמש גם ביוגורט **עזים**, אומרים שהוא בריא יותר. זוהי ה**שיטה** הפשוטה ביותר והטובה ביותר של הכנת מרק הירקות של סבתא. בתאבון!

זמן לעברית מדוברת

אומרים: **לקרוא בקפה** – למה הכוונה?

קריאה בקפה היא אחת האפשרויות לדעת את העתיד של האדם. זוהי שיטה עתיקה מאוד. איך עושים את זה? שותים קפה שחור. הצורות והסימנים, שנשארים בכוס, יכולים לספר על העתיד. אי אפשר לדעת אם זה אמיתי או לא, אבל יש אנשים שהולכים לקוראים בקפה כשהם רוצים לדעת מה יקרה איתם בעתיד.

ביטוי אחר, שמשמשים בו הרבה הוא - **להמציא את הגלגל**.

למכונת יש 4 גלגלים, לאופניים יש שני גלגלים וגם למטוס יש גלגלים. המציאו את הגלגל הראשון לפני חמשת אלפים חמש מאות שנה. אומרים לאדם, כשהוא רוצה לעשות משהו, שכבר ידוע, שכבר עשו לפניו: "מה, אתה מנסה להמציא את הגלגל?"

זמן לדקדוק

בטקסט שלנו אומרים שכימאי יפני המציא את הקפה הנמס במאה ה-19. המילה **כימאי** באה מהמילה כימיה, באנגלית chemistry, ברוסית химия

צריך להגיד "כימאיי" (k) אבל כולם אומרים כימאי.

כימאי הוא אדם שעוסק בכימיה כמו מתמטיקאי שעוסק במתמטיקה.

וגם אומרים: עיתונאי, שבא מהמילה עיתון, חשמלאי, שבא מהמילה חשמל.

ארבעה כימאים ישראליים זכו בשנים האחרונות בפרס נובל.

רגע של דיבור

תחזרו אחריי על משפטים מהטקסט:

קפה הוא המוצר, הנמכר ביותר בעולם אחרי הנפט. _____

אני לא הייתי משקיע כסף בבית קפה. _____

לפני שהקפה רותח, מוסיפים סוכר. _____

בואי ניפגש על כוס קפה. _____

אולי תקפוץ אליי לקפה? _____

שאלה למחשבה

האם אתם חושבים ששתיית קפה היא חלק מהתרבות שלנו?